

daleč na zapadu, kjer je bilo že nekaj Evropejcev pomešanih med Indijanci. Naš Gorše se je tukaj poročil z bogato hčerjo nekega indijanskega poglavarja. Odšla sta v majhen kraj Chicago, ki je takrat štel komaj pet tisoč ljudi. Danes jih ima nad tri milijone. Tu je prav poceni nakupil mnogo sveta in ga pozneje prodajal z velikanskimi dobički. Kupoval je tudi hiše in bil kmalu gospodar velikega dela mesta. Nakopičil si je ogromno premoženje. Postal je prvi naš milijonar v Ameriki, in sicer dolarski. A bil je velik skopuh ter živel samotarsko samo za denar. Nikomur ni zaupal in tudi družil se ni z rojaki, ki so se kmalu za njim naselili v tamkajšnji okolici. Umrli je zapuščen l. 1891. in zapustil dvema sinovoma ogromno premoženje.

Take vesti so gotovo vzpodbujale naše ljudi, da so se začeli trumoma izseljevati. In ravno okrog Chicaga se je kmalu po l. 1840. nabralo mnogo Belokranjcev.

Vendar se je glavni val naseljevanja v Ameriko in v druge kraje pojavil mnogo pozneje. Po svetovni vojni pa je Amerika skoraj popolnoma ustavila naseljevanje. Zdaj so se naši ljudje začeli obračati drugam. Imamo že močne naselbine v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandiji in v raznih državah izven Evrope.

Spominu naših mož

A. M. Slomšek

Vsako leto je 24. september posvečen v naših šolah spominu velikega vladike A. M. Slomška. Njegovo ime bo za vedno zapisano z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda.

Kadar koli je kak narod v hudi stiski, mu navadno pošlje nebo modrih mož, ki mu kažejo pravo pot.

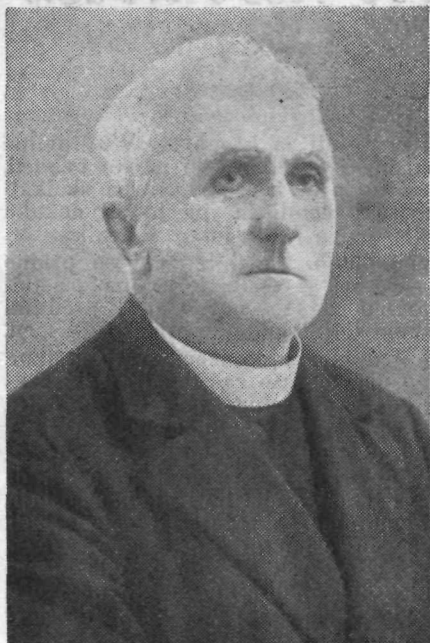
Tak mož je bil Slovenec vladika Slomšek. Borba za pravice našega jezika je bila Slomšku poleg dušnopastirskega dela glavna življenjska naloga. Sam do skrajnih globočin duše pravičen, pobožen in dober, je tem bolj občutil krivico, ki jo je trpel naš narod pred 100 leti v jezikovnem oziru v takratni nemško usmerjeni Avstriji.

S svojo apostolsko besedo je vnmal ljudi za vse dobro in lepo. Opozarjal in zahteval je

od oblasti, da dá jezikovnih pravic tudi našemu narodu, kot mu gredo po božjih in človeških postavah. Sam je učil v šoli v slovenskem jeziku in pozneje nadzoroval šolski pouk. Pisal je za mladino in odrasle pesmi, po-vestice in poučne sestavke v lepem domačem jeziku.

Prav pred 100 leti je imel Slomšek na Koroškem znameniti cerkveni govor, kjer je izrekel med drugim tudi naslednje lepe besede o materinem jeziku: »Materin jezik je velika dota, ki smo jo od svojih staršev sprejeli. Dolžni smo materino besedo skrbno ohraniti, lepšati in mlajšim zapustiti. O ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznavati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil! Tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih staršev hvaležno spoštovati, te ohraniti, za tvojo čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti. V slovenskem jeziku bom svoje ljube brate in sestre Slovence najrajši učil in želim kot hvaležni sin svoje ljube matere, da, kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja beseda slovenska bo!«

Mgr. Abram Jože

je bil nazadnje župnik (monsinjur je častni naslov za duhovnike) v Pevmi pri Gorici in je nenadoma umrl v Ljubljani 22. junija t. l. Rojen je bil 2. februarja 1875 v Štanjelu pri Gorici. Gimnazijo je obiskoval v Gorici in v Ljubljani. Tu je prišel kot višjegimnazijec v stik z J. E. Krekom, se navzel njegovih nauk in postal pozneje eden njegovih najboljših prijateljev in sodelavcev. V mladosti je tudi zlagal pesmi, zlasti se je pa pečal z malorusko književnostjo ter nam prevel daljše maloruske pesnitve.

Kot župnik po raznih krajih na Goriškem je ustanavljal po Krekovih načelih povsod izobraževalna in gospodarska društva. Služboval je dalje časa v gorski Trenti, ki mu je vzbudila veselje do planinstva. V odlični meri je njegova zasluga, da so ohranile gore v tem predelu naše zemlje slovenski značaj. Mnogo je pisal o lepoti naših gora in pomagal planinskemu društvu, da je prepreglo te kraje s planinskimi potmi.

Pokojnik je prišel v Ljubljano, da bi obiskal in pozdravil svoje prijatelje in znance, žive in mrtve. A kot da ga je neznana sila vlekla k prijateljem izza mladosti, je legel k njim v grob v svobodno slovensko zemljo, ki jo je tako srčno ljubil.

*

Večina naših odličnih mož je izšla iz preprostih družin in si z nesebičnim delom za ljudski blagor sama postavila neminljivo spomenik v srcu naroda.